[2024] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1433: 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 573

ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ

ਬਨਾਮ

ਦ ਓਰੀਐਂਟਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ

(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8473 ਆਫ 2024)

23 ਜੁਲਾਈ 2024

[ਹਿਮਾ ਕੋਹਲੀ ਅਤੇ ਸੰਦੀਪ ਮਹਿਤਾ, ਜੇਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਕੀ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ, 1988 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਘਰ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਭੱਤੇ, ਲਚਕਦਾਰ ਲਾਭ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਲਾਭ/ਭੱਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੂਲ ਤਨਖਾਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸਿਰਲੇਖ

ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ, 1988 ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਘਰ ਦੇ ਕਿਰਾਏ, ਲਚਕਦਾਰ ਲਾਭ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਲਾਭ/ਭੱਤੇ ਨੂੰ ਮੂਲ ਤਨਖਾਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਦੀ ਕੁੱਲ ਤਨਖਾਹ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਕਰ ਕੱਟਣ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ - ਅਪੀਲ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ:

ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ: ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਦਾਅਵਾ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਇਸਨੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਘਰ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਭੱਤਾ, ਲਚਕਦਾਰ ਲਾਭ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਆਦਿ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ - ਇਸਨੇ ਕੁੱਲ ਤਨਖਾਹ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਵੀ ਕੱਟਿਆ - ਅਪੀਲ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੂਲ ਤਨਖਾਹ ਵਿੱਚ ਘਰ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਭੱਤਾ, ਲਚਕਦਾਰ ਲਾਭ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੁੱਲ ਤਨਖਾਹ ਵਿੱਚੋਂ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਘਟਾਉਣ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਕਮ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। [ਪੈਰਾ 12-15]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਡਿਜੀਟਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

ਰਘੁਵੀਰ ਸਿੰਘ ਮਟੋਲਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਮਾਲਵੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ [2009] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 379: (2009) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 363; ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਨਲਿਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਅਪੀਲ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ (ਸੀ) ਨੰ. 4230/2019 - ਨਿਰਭਰ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਐਕਟ, 1988

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਦਾਅਵਾ; ਮੁਆਵਜ਼ਾ; MACT; ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਬਕਾਇਆ; ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ; ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ; ਘਰ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਭੱਤਾ; ਲਚਕਦਾਰ ਲਾਭ ਯੋਜਨਾ; ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ; ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਕਟੌਤੀ; ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੂਲ ਤਨਖਾਹ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2024 ਦਾ 8473

2016 ਦੇ ਐਮਐਫਏ ਨੰਬਰ 200311 ਵਿੱਚ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 02.08.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ੀ

ਸੀ.ਐਮ. ਅੰਗਾੜੀ, ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਗੋਇਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਅਰਵਿੰਦ ਗੁਪਤਾ, ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਸਾਹੂ, ਮੋਹਿਤ ਬਿਧੂਰੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਮਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਕਨਵ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਰਾਏ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਆਦੇਸ਼

ਆਦੇਸ਼

1. ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 2. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

3. ਇਹ ਅਪੀਲ 2 ਅਗਸਤ, 2017 ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ, ਕਲਬੁਰਗੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਐਮ.ਐਫ.ਏ. ਨੰਬਰ 200311/2016 (ਐਮ.ਵੀ.) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1-ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਯਾਨੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਪੁਰਸਕਾਰ 25 ਨਵੰਬਰ, 2015 ਨੂੰ ਕਲਬੁਰਗੀ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਵਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਐਮ.ਏ.ਸੀ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਇੱਥੇ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ, ਭਾਵ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਸੂਰਿਆਕਾਂਤ ਦੀ ਮਾਂ, ਜਿਸਦੀ 29 ਅਗਸਤ, 2013 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ 1,04,01,000/- ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਮਾਤਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ:-

---

1. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਜੱਜ-ਇਨ-ਚੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ 28 ਅਗਸਤ, 2023 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

"16. ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ: ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੂਰਿਆਕਾਂਤ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 26 ਸਾਲ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ Exh.P13 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, PW.1 ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੂਰਿਆਕਾਂਤ ਸੇਵਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 56,935/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੁੱਲ ਤਨਖਾਹ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਨੇ Exh.P15 ਨੂੰ Exh.P25 ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ, ਤਨਖਾਹ ਸਮੀਖਿਆ ਪੱਤਰ, ਤਨਖਾਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, CISCO ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਪੈਨ ਕਾਰਡ, ਡਿਪਲੋਮਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਅਤੇ ਫਾਰਮ ਨੰ.16 ਹਨ, ਪਰ Exh.P17 ਤਨਖਾਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਅਗਸਤ 2013 ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਕੁੱਲ ਕਮਾਈ 50,942/- ਰੁਪਏ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ ਉਕਤ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੈਨ ਕਾਰਡ ਧਾਰਕ ਅਤੇ ਉਹ ਆਮਦਨ ਕਰ ਅਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਐਕਸ.ਪੀ.17 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਰਕਮ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਕਤ ਤਨਖਾਹ ਰਕਮ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਡਿਪਲੋਮਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਧਾਰਕ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੰਪਨੀ ਉਸਨੂੰ ਉਕਤ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ 50,942/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਲਈ 200/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਟੈਕਸ ਕੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ 50,742/- ਰੁਪਏ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ 50,742/- ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ 6,08,904/- ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਣਵਿਆਹਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਕਤ ਰਕਮ ਦਾ 50% ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਇਹ 3,04,452/- ਰੁਪਏ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ 2015 (3) TAC.1 (SC) ਅਤੇ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਿੱਲੀ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਤੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਦੇ 50% 'ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਉਕਤ ਆਮਦਨ ਦਾ 50% 3,04,452/- ਰੁਪਏ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ 6,08,904/- (3,04,452 + 3,04,452) ਰੁਪਏ ਹੋਵੇਗਾ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, Exh.P13 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 26 ਸਾਲ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦਿੱਲੀ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ "17" ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਣਕ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਇਸੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਕੁੱਲ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: Rs.6,08,904 x 17 ਗੁਣਕ = Rs. 1,03,51,368/- ਰੁਪਏ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ 1,03,51,368/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

---

2. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾਅਵੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

3. 2013 ਦਾ MVC ਨੰ. 887

ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਅਧੀਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ:

1. ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਨੇਹ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	₹ 25,000-00
2. ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ	₹ 25,000-00
3. ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	₹ 1,03,51,368-00
ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ	₹ 1,04,01,368-00 ₹ 1,04,01,000-00

ਇਸ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੱਕ 6% ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ 1,04,01,000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।"

4. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1- ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ 'ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਕਈ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਗਲਤ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਤਨਖਾਹ, ਸਾਲ 2013 ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ ਤਨਖਾਹ ਸਮੀਖਿਆ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਦੀ ਕੁੱਲ ਤਨਖਾਹ 4,88,982/- (ਚਾਰ ਲੱਖ ਅਠਾਸੀ ਹਜ਼ਾਰ ਨੌਂ ਸੌ ਬਿਆਸੀ ਰੁਪਏ) ਸੀ। ਇਹ ਅੰਕੜਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ-ਸੂਰਿਆਕਾਂਤ ਨੂੰ ਸਾਲ 2013 ਲਈ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਮਦਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ-ਸੂਰਿਆਕਾਂਤ ਦੀ ਮੂਲ ਤਨਖਾਹ @2,30,652/- (ਦੋ ਲੱਖ ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਛੇ ਸੌ ਬਵੰਜਾ ਰੁਪਏ) ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਲਈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਉਕਤ 'ਤੇ ਲਈ। ਇਸ ਅੰਕੜੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ @50% ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਜੋ ਕਿ 1,15,326/- (ਇੱਕ ਲੱਖ ਪੰਦਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਤਿੰਨ ਸੌ ਛੱਬੀ ਰੁਪਏ) ਬਣੀਆਂ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭੱਤਿਆਂ ਸਮੇਤ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ 6,20,967/- (ਛੇ ਲੱਖ ਵੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਨੌਂ ਸੌ ਸੱਠ ਸੱਤ ਰੁਪਏ) ਬਣਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਰਕਮ ਵਿੱਚੋਂ 2,400/- (ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਚਾਰ ਸੌ ਰੁਪਏ ਸਿਰਫ਼) ਤੱਕ ਦਾ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਟੈਕਸ ਅਤੇ 61,857/- (ਇੱਕਾਹਠ ਹਜ਼ਾਰ ਅੱਸੀ ਸੌ ਸਤਾਨ ਰੁਪਏ ਸਿਰਫ਼) ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੂਰਿਆਕਾਂਤ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ 5,56,710/- (ਪੰਜ ਲੱਖ ਛਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਸੱਤ ਸੌ ਦਸ ਰੁਪਏ ਸਿਰਫ਼) ਬਣਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਕਾਨ ਕਿਰਾਇਆ ਭੱਤਾ, ਲਚਕਦਾਰ ਲਾਭ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਆਦਿ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ 50% ਜੋੜਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਗਿਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

5. ਉਕਤ ਅੰਕੜੇ 'ਤੇ 17 ਦਾ ਗੁਣਕ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚੋਂ 50% ਨਿੱਜੀ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦਾਅਵੇਦਾਰ, ਭਾਵ, ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਇਕੱਲੀ ਨਿਰਭਰ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਗਣਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ੁੱਧ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਮੁਆਵਜ਼ੇ

ਦੀ ਰਕਮ 49,57,035/- (ਸਿਰਫ਼ ਉਨਤਾਲੀ ਲੱਖ ਸਤਵੰਜਾ ਹਜ਼ਾਰ ਪੈਂਤੀ ਰੁਪਏ) ਨਿਕਲੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ 2 ਅਗਸਤ, 2017 ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਦਾਅਵੇਦਾਰ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਪੀਲ ਰਾਹੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

6. ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਰਕ, ਕਿ ਮਕਾਨ ਕਿਰਾਏ, ਲਚਕਦਾਰ ਲਾਭ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਲਾਭ/ਭੱਤੇ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਕਿ ਇੱਕ ਤਨਖਾਹਦਾਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਮੰਨਣਯੋਗ ਇਹ ਲਾਭ/ਭੱਤੇ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵਧਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਭੱਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੂਲ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

7. ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਸਕੇਲਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਘਰ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਭੱਤਾ ਮੂਲ ਤਨਖਾਹ ਦੇ 8% ਅਤੇ 30% ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਘਰ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਭੱਤਾ ਮੂਲ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੂਲ ਤਨਖਾਹ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਨਾਲ, ਘਰ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਭੱਤੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵੀ ਅਨੁਪਾਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਨਿੱਜੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਲਚਕਦਾਰ ਲਾਭ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਵੀ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਵਧਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਹੱਡੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਲਾਭਾਂ/ਭੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹਨਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣਾ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਭੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਤਨਖਾਹ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਫਾਰਮੂਲਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ, ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ 50% ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਉੱਪਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੂਲ ਤਨਖਾਹ ਵਿੱਚ ਭੱਤੇ/ਭੱਤੇ ਜੋੜਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ।

8. ਰਘੁਵੀਰ ਸਿੰਘ ਮਟੋਲਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਮਾਲਵੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਘਰ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਭੱਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰੇ ਇੱਥੇ ਤਿਆਰ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:-

"6. ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤਾ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਆਮਦਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਘਰ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਭੱਤਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਰਮਚਾਰੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਇੰਦਰਾ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ [(2008) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 763] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਮਦਨ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:
"19. ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਰਕਮਾਂ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਭੱਤਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਮਾਸਿਕ ਆਮਦਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸਦੀ ਮਾਸਿਕ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੋੜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਜੋ ਉਸਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਜੋੜਨ ਵਿੱਚ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਮਦਨ ਦੀ ਉਕਤ ਰਕਮ ਤੋਂ, ਉਸ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਟੈਕਸ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਕਮ ਕੱਟੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

20. ਪੀ. ਰਾਮਨਾਥ ਅਈਅਰ ਦੇ ਐਡਵਾਂਸਡ ਲਾਅ ਲੈਕਸੀਕਨ (ਤੀਜੀ ਐਡੀਸ਼ਨ) ਵਿੱਚ 'ਆਮਦਨ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

'(iii) ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਭ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਮੁੱਲ, ਭਾਵੇਂ ਪੈਸੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸਦਾ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਹਿੱਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਰਕਮ, ਜੋ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੁੰਦੀ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਪੇਸ਼ੇ, ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਾਲਿੰਗ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ।

---

4. [2009] 5 SCR 379 : (2009) 15 SCC 363

'ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ: "ਆਮਦਨ" "ਜੋ ਆਉਂਦਾ ਹੈ" ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ (ਸੇਲਬੋਰਨ, ਸੀ., ਜੋਨਸ ਬਨਾਮ ਓਗਲ [(1861-73) ਸਾਰੇ ਈਆਰ ਰੈਪ 918] ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ)। "ਇਹ ਓਨਾ ਹੀ ਵੱਡਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਜੇਸਲ, ਐਮ.ਆਰ., ਹਗਿੰਸ, ਉਦਾਹਰਣ ਪੰਨਾ, ਰੇ [51 ਐਲਜੇ ਅਧਿਆਇ 935] ਅਨੁਸਾਰ)। ਆਮਦਨ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੰਮ, ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ, ਆਦਿ ਤੋਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ। ਸਕੱਤਰ। ਬੋਰਡ ਆਫ਼ ਰੈਵੇਨਿਊ, ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਬਨਾਮ ਅਲ. ਆਰ. ਆਰ. ਅਰੁਣਾਚਲਮ ਚੇਟੀਅਰ ਐਂਡ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ [ਏਆਈਆਰ 1921 ਮੈਡ 427] ਰੈਫ. ਵੁਲਕਨ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਮਦਰਾਸ [ਏਆਈਆਰ 1930 ਮੈਡ 626 (2)]।'

21. ਜੇਕਰ 'ਆਮਦਨ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਅਰਥ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਲਾਭ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਪੈਸੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਟੈਕਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸਦੇ ਕੁਝ ਤੱਤ ਟੈਕਸਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਟੈਕਸਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੋਟ ਲਈ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਓਰੀਐਂਟਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਵਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ [(2009) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 712: (2009) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (Cri) 853: (2009) 1 ਸਕੇਲ 598] ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਇਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ।

7. ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ "ਮਹਿੰਗਾਈ ਭੱਤਾ" ਅਤੇ "ਮਕਾਨ ਕਿਰਾਇਆ ਭੱਤਾ" ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਦੇਣਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

9. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ 11 ਜੁਲਾਈ, 2024 ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਨਲਿਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ। [ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪੀਲ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰ. 4230/2019], ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਨਿਰਭਰਤਾ ਕਾਰਕ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਪੀੜਤ/ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੂਲ ਤਨਖਾਹ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਭੱਤਾ, ਮਕਾਨ ਕਿਰਾਇਆ ਭੱਤਾ, ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਕਰਜ਼ਾ, ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੱਤੇ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਹੇਠ ਭੱਤੇ ਜੋੜੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

10. ਇਸ ਲਈ, ਨਿਰਭਰਤਾ ਕਾਰਕ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮਕਾਨ ਕਿਰਾਇਆ ਭੱਤਾ, ਲਚਕਦਾਰ ਲਾਭ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾਅਵੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ 50% ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ।

11. ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1-ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਣਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 1,04,01,000/- (ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਚਾਰ ਲੱਖ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਰਕਮ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 49,57,035/- (ਉਨਤਾਲੀ ਲੱਖ ਸਤਵੰਜਾ ਹਜ਼ਾਰ ਪੈਂਤੀ ਰੁਪਏ) ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ।
12. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੂਲ ਤਨਖਾਹ ਵਿੱਚ ਘਰ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਭੱਤਾ, ਲਚਕਦਾਰ ਲਾਭ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

13. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ-ਸੂਰਿਆਕਾਂਤ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਦੀ ਕੁੱਲ ਤਨਖਾਹ ਵਿੱਚੋਂ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਕ ਨੂੰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮਜ਼ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

14. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਮੁੜ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਰਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: -

ਸ. ਨੰ.	. ਮੁਖੀ	ਰਕਮ
	ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਸਿਕ ਤਨਖਾਹ - ₹ 50,942/- (ਮਕਾਨ ਕਿਰਾਇਆ ਭੱਤਾ, ਲਚਕਦਾਰ ਲਾਭ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਸਮੇਤ)। (ਘੱਟ) ₹ 200/ਮਹੀਨਾ ਦਾ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਟੈਕਸ ਕੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ (₹ 50,942-₹ 200)	₹ 50,742/

	(ਘੱਟ) 2013-2014 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 10% ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਭਾਵ, 5,074 ਰੁਪਏ (₹ 50,742 – ₹ 5,074) ਸਾਲਾਨਾ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ (₹ 45,668 x 12) (ਘੱਟ) 50% ਨਿਰਭਰਤਾ ਲਈ ਕੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਣਵਿਆਹਿਆ ਸੀ (₹ 5,48,016 – ₹ 2,74,008) (ਜੋੜੋ) ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਲਈ 50% ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ (₹ 5,48,016 + ₹ 2,74,008) ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਕੁੱਲ ਨੁਕਸਾਨ = ₹ 5,48,016 X 17 (ਗੁਣਕ ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ 26 ਸਾਲ ਸੀ)	₹ 45,668/ ₹ 5,48,016/ ₹ 2,74,008/- ₹ 5,48,016/- ₹ 93,16,272/-
1	ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ	₹ 25,000/-
2	ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਨੇਹ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	₹ 25,000/-
	ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ	₹ 93,66,272

15. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 2 ਅਗਸਤ, 2017 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲਾਗਤਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ:
ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।
*ਸਿਰਲੇਖ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ: ਐਸ਼ਾਨੀ ਨਾਰਾਇਣ, ਮਾਨਯੋਗ। ਐਸੋਸੀਏਟ ਸੰਪਾਦਕ
(ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ: ਸ਼ਿਬਾਨੀ ਘੋਸ਼, ਐਡਵੋਕੇਟ)

<u>ਡਿਸਕਲੇਮਰ :-</u> ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ